

Доодо-Ивалгын дунда хургуулийн 75 жэлэй ойдо

НАНГИН ХЭРЭГЫНЬ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

75 жэлэй ойн баяр ёһололой удха үндэһэнэнь тон гүнээгэ үүхэб даа. Энэ хэмжээ ябуулга нэн түрүүн түрэл хургуулишгаа үргэлшин зам харуула зорилготой, мүн тиихэдэ сагай энэ утга хугасаа соо хэжэ байһан ажалайнгаа үрэ дунгыё тобошло, баяшыё, үндэһэнь хургуули дүүргэһэн шабинартыа уулзажа, ажбайдалай үргэн харгыгаар ямараар ябажа байһаарнь һонирхохо болон бусадгыё хараа бодолтой. Иймэл ушарһаа республикынай гэбисхэр дээрэ оршодог уужам үргэн талатай, орёл үндэр хада уулатай нотагуудай хургуулинууд үе-үе болоод лэ баяр ёһололой хэмжээ ябуулануудыё үнгэргэдэг эшналтай болонхой. Энэ жэлэй октябрь һарада 75 жэлэйнгээ оёе тэмдэглэхээр Доодо-Ивалгын дунда хургуули бэлдэхлэй ажал ябуулжа эхилээ.

Үниһолын 1921 он. Хүлгөөтэй гэрэ сагай сууряан хүнэй, нанагайа залуу үетэнэй, ухаанда түхүүн лэ хуудһануудһаа гүрөн мэдэгдэнэ ха юм даа. Эхл тэрэ үедэ Доодо-Ивалга ёстагай малша, таряаша зоной тибүүд "А" үзэг мэдэжэ, "арбарри" гэжэ тооложо хураха халтай байгаа хэн гээд архивай денсануудһаа элирнэ. Тэрэ сагта ажалша зоной дунда эрдэмэй дээжэ мэдэхэ хүн гэшээ тоотой байһан. Тиимэхээ эндэ нээгдэһэн эхин хургуули нотагай зоной зүрхэ сэдхэхлэе ямараар баясуулһыеньшыё ойлохоор.

Түрүүшын багшанарай нэгэн болохо, нотагтаа Дугар багша гэжэ алдаршаһан хүнэй басагантай һаяхана эндэ ехэ һонирхолтой уулзалга эмхидхэгдэһэн байна. Мүнөө Зүүн Сибириин технологическа университетэ багшаддаг Мария Дугарова аба тухайгаа хөөрөхэдөө, ингэжэ хэлэһэн: "Тэрэ холын үйлэ хэрэгүүд тухай абамнай тон һонирхолтойгоор хөөрэдэг байгаа. Түрүүшын хэшээлнүүд гуурһа, саарһа, ном гартаа барижа үзөөгүй үхибүүдэ, тэдэнэй түрэлхидтэ ехэл гайхалтайгаар үзэгдөө бэлэй. Тиин тиин үхибүүд дадаа, юмоо һонирхон үзэдэг болоо. Абын хургажа гарһанан түрүүшын шабинар Идамов, Балагунов, Базаров болон бусад хургуулия дүүргэдэ, зондоо

мэдэжэ хүтэлбэрилэгшэд, багшанар, эрдэмтэд болоо һэн". ...Тэрэ гэнээр тэбхэр 75 жэл үнгэршэбэ. Хэды олон хүбүүд, басагад тус хургуули дүүргэб, хэды олон багшанар эндэ хүдэлөөб. Тэдэнэй олониинь мүнөө үгы, олониинь үндэр һаһатай болонхой. Теэд хургуулийн түүхэ

үргэлжэлһөөр... 1975 ондо ашагалалада үгтэһэн хургуулийн шэнэ байшан соо үхибүүдэй хонгёо дуун, энеэдэ наадан замханагүй. Мүнөө Доодо-Ивалгын дунда хургуулида 261 үхибүүн хурана. Арадай хуралсалай отличник, Россин Федерациин габьяата багша Г. Д. Дугаровагай хүтэлбэри доро дүршэл эдэбхээр дүүрэн, эрмэлзэл үүсхэлээр баян, өөрынгөө мэргэжэлдэ үнэн зүрхэнһөө дуратай багшанарай коллектив ажалаа эбтэй зетэйгээр, ашаг үрэтэйгөөр эрхианэ. Гурбадахи жэлээ энэ хургуули этно-экологическа шэглэлэй тусхай программаар хүдэлнэ. Республикын ниислэлэй дэргэдэ оршодог энэ буряад хуурийн хургуули үндэһэн арадайнгаа ёһо заншлануудаар, уран бэлигэй удха эхээр, хуушан монгол бэшгээр, буддын шажанай түүхэ хургаалаар болон бусад

шэглэлээр хэшээлнүүдыё үнгэргэжэ, тон ханамжатайгаар шудалжа байдагыень найшаамаар. Л. Ж. Бальжинимаева, К. А. Атутова, С. Г. Раднаев, Д. Д. Аюшеева, С. Г. Гармаева болон бусад багшанар буряад арадай баян түгэлдэр түүхэнэ үндэһэлэн, ургажа ябаа залуу үетэнөө хүмүүжүүлжэ байһаниинь дэмбэрэлтэй. Эхин хургуулийн багшанар Г. Г. Жигмитова, Ю. С. Ринчинова эрдэм хуралсалай ута харгын түрүүшын алхам эхилһэн эдир хурагшадаа эхэ мэтэ хаража, хургажа байдаг.

Сагаймнай хүшэр хүндэ байдал гансашыё энэ хургуулийн бэшэ, мүн олоной хүгжэлтэдэ эхэлнүлөө үзүүһнэ. Теэд ургажа ябаа үетэнөө үргэн хүмүүжүүлжэ нангин уялгатай багшанар, энэ бэрхшээлээ мэдэрэн, ухаан бодолоороо мохонгүй, үшөө, шэнэ оноларгануудыё хэрэглэн, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн, үдэр бүрийнхөө хүнгэн бэшэ ажалада абьяастай хүдэлдэг байха юм. Урагшаа һанаатай иимэ хүнүүдэй урда эзлүүдгүй доро дохин, ажалдан амжалта хүсэхэ дуран хүрэнэ.

Хүдөөгэй хургуулинууд хүндэ саг гээд лэ миин хуунагүй. Арга хургажа бэдэржэ, ажамидарха боломжонуудһаа бэдэрнэ. Энэл ушарһаа тус хургуули жэл бүри 4,5 гектар газарта хартаабха хаяна, 18 гектарта үбһэ сабшана. Энэ жэлһээ хамһабарийн ажакы эмхидхэхээр фермэ абаа, эбэртэ бодо мал ажакыһаа үгтэхэ. Мүн тиихэдэ Ивалгын совхоз-техникумэй (директорынь А. Ф. Манушкин) туһаламжаар эхин классай үхибүүдыё—үдэр бүри, дээдэ классай хурагшадыё—табан хоногто хоёр дахин, халуун эдэсгээр хооллуудаг байһан. Тэрэнэй хажуугаар мүнгэ зоори олохо бэшэшыё гаргануудыё хэрэглэдэг байха юм.

... Хуралсалай жэлэй һүүлшын үдэрнүүд һубарийн үнгэрөө. Хургуулийн дээдэ классуудта шалгалтанууд эхилэнхэй. Гэхэтэй хамта ивалгынхид болохоё байһан баяр ёһолоодоо эдэбхитэй бэлдэнэ. Үнгэрһэн һарын 24-дэ, түрэл нотагайнгаа соёлой байшан соо, 75 жэлэйнгээ ойн баярта зориулан тэдэнэр марафон үнгэргөө. хургуули дүүргэһэн нотагай хүнүүд—хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, багшанар, олзын хэрэг эрхилэгшэд, ажалшад энэ марафондо эдэбхитэйгээр хабаадажа, арга боломжоороо туһа хүргэхыё оролодо. Тиигэжэ хамтын хүсөөр гушаад миллион түхэриг суглуулагдаа, бэшэшыё бэлэгүүд барьюулагдаа.

В. ШАГДУРОВ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүүн гарһаа Э. А. Вахрунова, хуралсалай талаар таһагыё даагы, Г. Д. Дугарова, хургуулийн директор, Д. Г. Цыренова, Х. Ж. Бадмаева; Буряад Республикын габьяата багша Л. Ж. Бальжинимаева хэшээл үнгэргэнэ; багша С. Г. Раднаевай "Түрэл хизаарайм баялиг" гэнэн хэшээлэй үедэ.

М. ШАНТАКОВОЙ фотонууд.

РАДИО

10, ПОНЕДЕЛЬНИК
6.12 Утренний концерт.
6.20 Радиожурнал "Земля родная" (на бур. яз.)
6.45 - 7.00 Информация, объявления.
7.22 - 8.00 "Выборы-96".
19.22 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
19.50 - 20.10 Выступление кандидатов в Президенты России.

11, ВТОРНИК
6.12 Республиканские известия (выпуск на рус. и бур. яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45 - 7.00 Информация, объявления.
7.22 - 8.00 "Выборы-96".
12.10 - 13.00 Концерт оркестра народных инструментов БГТРК.
19.22 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
19.50 - 20.10 Выступление кандидатов в Президенты России.

12, СРЕДА
6.12 Республиканские известия (выпуск на рус. и бур. яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.

6.45 - 7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Выбор".
7.47 - 8.10 Передача "Вечное синее небо"—к предстоящему симпозиуму шаманистов.

13, ЧЕТВЕРГ
6.12 "Ин бизнес".
6.45 - 7.00 Информация, объявления.
7.22 - 8.00 "Выборы-96".
12.10 - 13.00 Музыкальная передача из цикла "Встреча для вас".
19.22 Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
19.50 - 20.10 Выступление кандидатов в Президенты России.

14, ПЯТНИЦА
6.12 Республиканские известия (выпуск на рус. и бур. яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45 - 7.00 Информация, объявления.
7.22 - 8.00 "Выборы-96".
12.00 - 13.00 Музыкальная программа "Час вашего письма".
19.02 - 19.50 "Вчера. Сегодня. Завтра". Информационная программа.
19.50 - 20.10 Выступление кандидатов в Президенты России.

15, СУББОТА
6.40 Обзор республиканских газет.

6.45 - 7.00 Информация, объявления.
7.22 "Служба тепла и света" - к 60-летию Улан-Удэнской ТЭЦ-1 "Круглый стол".
7.45-8.00 "Радиобиблиотека".
8.10 - 9.00 Информационная программа "Вчера. Сегодня. Завтра".
19.01 - 19.58 "Степные мелодии". Радиожурнал.

16, ВОСКРЕСЕНЬЕ
7.22 Информация, объявления.
7.25-8.00 Утренний концерт.
8.10 - 9.00 Литературно-художественная программа "Алтаргана".
9.10 - 10.00 Школьный канал.